

ZGODNJA DANICA.

Katolišk cerkven list.

Danica izhaja 1., 10. in 20. dne vsacega meseca na celi polji, in velja po pošti za celo leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 60 kr., v tiskarnici sprejemana na leto 2 gld. 60 kr. in na pol leta 1 gld. 30 kr., ako uni dnevi zadenejo v nedeljo ali praznik, izide Danica dan poprej

Tečaj XIX.

V Ljubljani 1. grudna 1866.

List 34.

Spominki iz Marije Cele.

(Načertal dr. J. Ulaga.)

(Konec.)

Če človek primerja slavo Marije Device na tem mestu z majhnim, neznatnim početkom, se pač prav očitno vidi resnica besed Marijnih tudi tukaj poterjena: „da je Bog ponižne povišal“ (Luk. 1, 52). Pobožni, iz serca ponižni in priprosti služabnik Božji si pač mislil ni, da bodo po istem potu, po katerem je on priljudno podobo Marijno seboj nesel, v te kraje za njim hodile kdaj brezštevilne trume vernikov iz vseh krajev od veka do veka; mislil si gotovo ni, da bodo na istem mestu, kjer je on v borni kolibici iz desak postavil podobo Device Marije, v prihodnjih časih knezi in slavni kralji drug čez drugega skušali se za slavo Kraljice nebeske in nje svetega hrama; da bodo tukaj, kjer je on prvi z bornimi pastirčki in priprostimi gorjani Marijo častil, v prihodnjih vekovih škofje in drugi duhovniki, kralji in cesarji, verni vseh stanov in iz vseh dežel Marijo častili, njeni mogočni priprosnji priporočevali se! — Pa Bog si najrajše ondukaj voli na zemlji svetišča, kjer so ponižni, krotki, svete vere in pobožnosti vneti ljudje doma, nam v podučenje, da po izgledu prvega začetnika slavne celske Božje poti pred vsem nato gledamo, da se kraljestvo Božje v naših srcih ustanovi, vse drugo pa Bogu prepusti. —

Ko se romar Mariji v Celi bliža, mu nehoté velik razloček med to in družimi božjimi potimi v oči šine: nikjer namreč beračev ob cestah in okoli cerkve ne vidi. Kako to? Zato ker cesarska kakor tudi mestna gosposka skerbi, da berači potov ne zalegajo. Pride sicer tudi v Marijo Celo ubozih, ki po drugih krajih za potom sedé vbogaimo prosijo; tukaj pa v cerkvi lepo molijo, proseči si pri Marii dušne pomoči, ktere jim je večidel bolj potreba, kot telesne. — Tudi se malokomu pripeti, da bi ga domač ubožec v Marii Celi milošine prosil, ker ti redoma iz domačih zalogov podpore dobivajo. Ti domači zalogi za uboge so posebno v prejšnjih časih prav bogati in zdatni bili, kar je tudi v M. C. potreba, ker prebivavci pri pičlem zemeljskem pridelku (malo pšenice, pa oves, krompir in zelje je vse, kar polje daje) le ob tem živé, kar iz postrežbe romarjev spečajo, zaradi kterih prav za prav je ves ta lepi terg. Imajo vstava dva: enega ki podpira ubožce (Armen-Institut), in enega ki podaja ubozim, ali prav za prav podajati bi zamogel, ako ga ne bi bili po slabem gospodarjenji oslabili, vso skerb in vžitek, ubožnica (Armenhaus). Naprava za podpiranje ubozih (po prvotni vstavi blezo 12.000 gold. istine) se množi z letnimi globami (kazenskimi denarji), z nabirami za uboge in s

tem, kar dobrotniki zá-nje darujejo. Iz te naprave dobiva vsak dan po 40 domačih ubožcev milošine. Kaj pametno in posnemanja vredno tudi za druge kraje je, da po gostivnicah je v vsaki sobi skladnica „za uboge“ (Armenbüchse), tako da romarju, ki želi po milošini dobro delo opraviti, ni treba po cesti še le iskati siromaka, ki bi ga obdaril. Pravijo gostilničarji, da se čez leto in dan precej veliko milodarov nabere po teh skladnicah.

Naprava za preskerbljenje ubozih združena s vstavom bolnišničnim dobiva vsako leto iz cesarske livarne blizo Mariji Cele 120 gld. za dva uboga; dalje obresti od hiš, napravi sporočenih, kakor tudi od dedičnega zemljišča, in kar se od dobrotnikov v ta namen daruje. Iz vsega zneska ima 10 ubozih popolni zavžitek, drugi imajo le stanovališče brezplačno. — Tako tedaj se v Marii Celi za uboge skerbi, da niso pripravani božjo očitno po hišah vbogaimo prosit. —

Tudi po drugih krajih, kjer so slavne božje pote, bi se dalo beračenju po nekoliko v okom priti. Večidel so le tuji berači, ki se po božjih potih potikajo, ktere dostikrat žene bolj dobičkarija kot pa pobožnost. Toraj vidiš ubogo malo beračev v cerkvi, ker se bojé, da jim med tem dobiček uide. Taki berači, ki ne hodijo v cerkev, niso kristjanski ubožci, ktere Kristus ljubiti in podpirati veléva, ampak so sebični postopači, ki podpore vredni niso. Srenja, ki je tako srečna, da ima glasovito božjo pot, bi móгла skerbeti, da bi se ob shodih ondi toliko tujih beračev ne klatilo, temuč da bi se domú odpravljali. Če se to le nekteere leta stanovitno zveršuje, se bodo postopači kraja ogibali, kakor tatje žandarske kosarne. In to bi bila prava sreča za domačo božjo pot, kajti mnogo je tacih beračev, ki potem, ko je nabira doveršena, prav razberzdano delajo in Boga hudo žalijo, kar se na svetih krajih nikakor ne bi terpeti smelo. Skušnja vsaj uči, da bolj ko razuzdanost in dobičkarija svete mesta gnjusi, bolj tudi božja pot upada. —

Da se pa romarjem k dobremu delu keršanske milošine priložnost dá, naj bi se postavili zanesljivi možje, ki pri cerkvi ali po drugih pripravnih prostorih za domače ubožčike pobirajo. Naj bi se vsakokrat obhodile pivarnice in štacune, ki naj več časnega dobička iz božje poti odnašajo; verh tega, če romarji čez noč ostajajo, naj se po kerčmah, kakor v Mariji Celi, nastavijo skladnice za uboge. — Ni malovredna stvar to; kajti tujega človeka, ki pride na božjo pot, v serce boli, če ga povsod obsuje truma kričečih beračev, naj si je v hiši na počitku ali na poti v cerkev; če vidi, da v istem kraju, kjer si tolažbe in pomoči sam išče, bi treba bilo vedno odperto deržati možnjo, in da je vse tako nastavljeno, da se na popotnika od vseh strani preži. Toraj bi naj vsaka srenja, ki Božjo pot ima, dobro si zapom-

nila, da mora ona biti romarjem v pomoč, ne pa romarji nji, in naj sama svoje uboge po keršansko oskerbljuje, da jim ne bode treba preobilno po potih posedati in ljudi nadlegati. Zraven tega pa ostane resnica, kar nam je Zveličar napovedal, da uboge bodemo zmirom in povsod imeli.

Kjer piskači ob nedeljah in Bogu posvečenih praznicih škripljejo in cvilijo, in se noroglavci plesavci in plesavke sučejo, tam gotovo miru Božjega ni. Kaj bi še le človek rekel o Božjih potih, kjer se več razsaja in pleše, kakor moli! Komaj se Božja služba v cerkvi konča, dostokrat se pa še nje konec pričakati ne more, in že se škripavci v kerčmi zaderejo in drapljejo tam v pozno noč, gostokrat tudi do belega dne. Na trati ali v kakem dvorišču cvili zopet „ringelspieler,“ in ljudi, kakor da jim hoče pamet zamotati, v kolobaru okrog verti. To je zares pravi šunderbunder, pripraven, vse dobre vtisljuje iz cerkve hitro zatreti! — Mislite li, da bode Bog čez take mesta, kjer peklenšek svoj ples ima, obilno svoje milosti rosil; da bode Marija ali sv. Rok ali kak drugi patron tacega kraja vesel in pri Bogu se skušal za-nj, med tem ko božja pot razberzducem le služi v to, da zamorejo tam po živinsko svojo pohotnost pasti? Nikakor ne; marveč Bog mora v svetem serdu naravnost proč obračati svoje milostivne oči od mesta, kjer se Njegovemu svetemu Imenu nečast dela, kjer se božja pot po hinavsko spreobrača v pregrešno pot. „Posvetil sem ovo hišo, katero si postavil, tako da bode moje ime tamo na veke, in moje oči in moje serce bode tam ves čas“ — (III. Kralj. 9, 3.); tako je zagotovil Bog Salomona; pa to ne zavolj tega, da je kralj tako krasen tempelj bil postavil, ampak zavolj svetega namena, s katerim je bil Salomon delo pričel in dovršil, in prav tako tudi Bogu izročil, rekoč: „Ozri se na molitev svojega hlapca in na nja prošnjo, o Gospod moj Bog; slušaj hvalo in molbo, s katero danes pred Teboj moli hlapec tvoj, da bi s svojimi očmi gledal na to hišo noč in dan, na to hišo, o kateri si govoril: moje ime bode tam . . ., da bi poslušal prošnjo svojega hlapca in svojega ljudstva Izrael, za karkoli bodo prosili na tem mestu, in uslišal v nebesih, kjer je tvoje prebivališče, in bil po uslišanji milostljiv! (8, 28 sl.) Naj si je ravno tempelj že zdavno razsut, ostane vendar pogodba, pod katero Bog na svetih mestih zaklade svojih milost deli, vedno enaka; in ta je: da se Božje svetišče v posebni časti ima in vse odstrani, kar presvetemu Imenu Božjemu nečast dela. V krajih toraj, kjer so Božje poti, ktere je Bog posebno odločil v čast svojih svetnikov, da po njih mogočini priprošnji obilniši deli svoje milosti, — v tacih krajih morajo tudi prebivavci prijatelji Božji biti, za čast Božjo goreti. —

Taki so, brez obotavljanja se smé to reči, prebivavci Marije Cele. Pisatelj teh verstic je bival tam več dni, tudi čez nedeljo; in kako mirno, dostojno in pobožno se je vse vedlo! Ne čuješ po kerčmah ne godbe, ne trusa, ne kake drage šumeče veselice, ki bi ljudi v pobožnosti motila, tudi strela na terškem strelišču ne. Ker teržani dobro vedó, da je vsak dan več ali manj romarjev tukaj, katerim se mora v vsakem oziru vstrezati, po leti se streljati na strelišču ni dovoljeno, ampak le po zimi, da se pobožnost v cerkvi ne moti *) — Godba se le čuje, ako ktera procesija slovesno do Matere Božje spremlja, družega tukaj godci opraviti nimajo. Vse je nekako slovesno, sveto in pobožno, tako, da se očitno pozná, da je tukaj zares Marije D. izvirljen kraj, kjer greh in razuzdanost prostora nima. To-

raj pa tudi slava Marije Cele ne mine, nego se množi od veka do veka, in se gotovo množila bo, dokler ostanejo ondotni prebivavci pošteni Marijni otroci. —

Bratje keršanskih šol.

Vodila za šolo.

Napake, katerih se imajo učitelji varovati.

Šolski bratje imajo v oziru šole 12 naukov posebno premišljevat in skerbno spolnovati; imajo pa tudi naštetih 13 napak, katerih se morajo ravno tako skerbno varovati. Te napake so pa:

1. **Prezgovornost.** Da se ohrani v šoli mir in red, pokoj in paznost, je po storjenih skušnjah najboljši pomoček molčanje, in o potrebi tihotno govorjenje. Učitelj naj tedaj več del molči in samo naj potrebnije reči govori, pa ne preglasno, n. p. pri razlaganji in popravljanji, kadar namreč ne more z znamenji kaj dopovedati. Preveliko in preglasno govorjenje škoduje in posebno manjša pazljivost.

2. **Preživost.** Premertev ne sme biti učitelj, pa tudi ne preživ; sedi ali stoji naj pri svoji mizi in ne hodi brez potrebe po šoli, ker med hojo se otroci posebno za herbtom radi v kaj vtikajo in razmišljajo. Život naj stoji ravno, z glavo naj ne maha in ne kima, tudi naj se ne verti kakor vertavka in ne zvira z rokami ali nogami; sploh je mirno vedenje potrebno.

3. **Lahkomišljenost.** Ta je navadna napaka mlajših ljudi, pa derži se še tudi starejih, ako se je niso odvadili v mladosti. K nji nagnjeni naj delajo vse opravila z nekako skerbjo, previdno in premišljeno; nikanar naj se ne smeja preradi in preveč, naj ne ravnajo preotročje, ne igrajo z učenci, jim tudi ne dopuščajo praznih bedarij, smejanja in posebno zasmehovanja družih. Sploh naj delajo premišljeno in možato.

4. **Prenaglost** je tudi bolj mladim ljudem lastna, ker so še vsi polni ognja in želé na mah vse premagati in dopolniti, kar se jim prav in dobro zdi. Tak učitelj brez odlašanja kaznuje otroka, če tudi še ni preiskal, koliko je kriv in zadolžen in ktera pa kolika kazen bi mu utegnila v teh okolišinah pomagati in koristiti; vse lepe vaje hoče hitro v šoli imeti, vse napake brez pomude odpraviti, pa popred ne premišluje, kako bi to pametno in previdno pričel in lagano speljal, sicer si bo napravil premnogo nepokoršine, serca otrok odvernili in več škode napravil kakor pa koristi. Počasi se deleč pride.

5. **Preojstrost.** Tista šola ni naj bolja, v kateri se preostro ravná z otroci in vedno kaznuje. Mir in red ohranjuje najbolj skerbna paznost sklenjena s stanovito previdnostjo pa resnobno dobroto. Učitelji naj toraj ne kaznujejo preradi in pregosto; prizadevajo naj si tako ravnati, da kazni prestrezajo, pa dobro naj vselej prevdario, ktere in kakove kazni bodo otroku kaj hasnile. Goste zravno še ostre kazni delajo nezadovoljnost pri otrocih in starših in še mnogo družih sitnost rodé.

6. **Nepoterpežljivost in jeza.** Pri otrocih je pač treba veliko veliko poterpežljivosti, in kdor te čednosti nima, bo slabo ravnal, ker jezljivci hitro za vsako malenkost zavró in delajo vse prenašlo, nepremišljeno, preostro, še celo pohujšujejo z nepoterpežljivostjo, jezo, zmerjanjem itd. svojo šolo. To je tedaj velika napaka, še celo pregreha učiteljev; zato naj kroté svoj zolé neprenchano in na vso moč oziraje se na Križanega ljubezen in poterpežljivost. Če jih kak učence jezi, naj potlačijo nevoljo in zato kaj družega mislijo in delajo, ali se obernejo k dobrim šolarjem in z njimi pogovarjajo. Bog ne daj v divji jezi in togoti kaznovati!

*) Ta reč je pač tudi za druge mesta s streliši premisljiva vredna. Kako bi se mogla služba Božja, če tudi popoldanska, z zbranim duhom opravljati, ako med tem strel blizo cerkev dleska in udriha, kakor da bi ob cerkev samo otrinjali! Vc.

7. **Merzenje ali pa priljubljenje učencev.** Dobro naj pomnijo učitelji, da naj vse učence ljubijo in nikogar ne merzé ali celo zaničujejo. Prizadevaj si, da skazuješ ubogim, sirotam in hromotnim še skor večjo skerb in prijaznost, kakor bogatim in čverstim. Skerbi za vse, da jih kaj naučiš in dobrega privadiš, ternje razvad pa obrežeš. Priljubljenje ne dela učencu kaj dobrega, ker drugi ga zavidajo in celo sovražijo, še starši radi očitajo učiteljem to slabost, če tudi pogosto po krivici. Varuj se tudi tistih misli, da s tem ali unim šolarjem ne boš zamogel nič opraviti; zapuj Bogu, pa delaj in se trudi s šolarjem. Posebno pridne šolarje moraš vendar hvaliti, pa tako, da se ne bodo prevzeli in napihovali, ali da bi zgubili spoštovanje do tebe po preveliki hvali, preotročjem in preprijaznem vedenju tvojem.

8. **Lenoba.** Šola se ravna zelo zelo po učitelju, posebno v delavnosti in pridnosti, ker mlačen in len učitelj bo imel skor gotovo mlačne in lene učence. Zato naj bo učitelj zgled delavnosti in pridnosti, ter naj ravna tako-le v šoli:

Vprašaj pogosto vsacega šolarja, da se ne bo polenil, in da lene priganjaš k učenju in pridnosti.

Vse napake in pregreške svari in o potrebi tudi kaznuj po zasluženju, pa derži se zvesto šolskega reda in predpisov.

Pripravljaj se vselej prav skerbno za učenje katekizma in družih šolskih tvarin, da boš vselej dobro vedil, kaj imaš učiti in kako razlagati.

Ne terpi šeptanja, govorjenja in enacih nerodnost; pa izgovore za ostajanja iz šole vselej ostro pretehtuj.

Tako delaj in ravnaj, da bodo otroci spoznali in prepričani, da ti nič ne morejo prikriti, ker vse veš, vidiš in nepokoršino in nerednost kaznuješ.

9. **Naveličanje in nezadovoljnost.** Za učenje in gojenje otrok je učitelju res prav potreba veselja, serčnosti in stanovitnosti, da vsakdanje težave in sitnosti svojega stanú voljno sprejema, serčno prenaša in zapreke pa napatja stanovitno odpravlja. Da pa v tej vojski ne opeša in se ne naveliča, naj nikar preveč ne tuhta, koliko in kaj bo še imel terpeti, ker v domišli se vse težave neznano množé in povekšujejo, da bi človeku res kmalo serce upadlo; v resnici nad nas pridše pa s stanovitnostjo in zaupanjem na Boga kmalo premagamo. Tudi ni nikakor dolžnost učitelju, da bi mogel vse zapreke in napake na mah odpraviti; odpravlja naj po previdnosti zdaj to napako, potem drugo, tretjo itd., pa bode po časi vse lepo premagal. In če ne vidiš kar obilnega sadú, ne obupaj! Delaj in upaj na Božjo pomoč, ti spolnuješ s tím svojo dolžnost, in blagor tebi! tudi sad ne bo zamudil, prikazal se bode pred ali poznej. Kdor do konca stanoviten ostane, bode kronan.

10. **Prijaznost in otročarija.** Učitelj pozabivši se tako zelo, da z učenci v šoli igra in norčuje, pa vpricho njih otročarije in bedarije počenja, ali celo norčuje z njih napakami in pregreški, tak učitelj zgubil in zapravljal je veljavo in spoštovanje pri celi šoli in za vselej, ker težko jo bo katerikrat več pridobil z vsim prizadevanjem. Toraj ravnaj z učenci posebej in z vsó šolo skupaj vselej in vedno bolj resno in spoštljivo; vse tvoje vedenje z govorjenjem vred naj budi spoštovanje do tebe in vikša tvojo voljo. Ne pregleduj pa tudi nikar napák sebi priljubljenim otrokom in ne kaži očitno tega nagnjenja do njih; ne dopuščaj nikomur prevsakdanje brez spoštovanja seboj govoriti in opraviti imeti. Preprijaznost in vsakdanost v družini podkopujete spoštovanje in veljavo pa rodite zopervanje in kljubovanje.

11. **Nestanovitnost in spremenljivost.** Nestanoviten učitelj, ki se vedno spreminja, ne bo imel

dosti reda v šoli. Učenci namreč se ne vedó čosa deržati, ker vidijo učitelja vsega nedoločnega, omahljivega in spremenljivega, da vsako uro skor drugač misli; zdaj to terja in ukazuje, kar je popred branil in prepovedoval; pa zopet narobe prepoveduje, kar je popred hvalil in veleval.

Ta nestanovitnost množi dostikrat brez vednosti in pravega zadolženja nepokoršino, pa napravlja godernjanje pri otrocih in starših ter podkopuje pa jemlje spoštovanje in veljavo učitelju. Tudi učenci postajajo po zgledu učitelja negotovi, nedoločni, omahljivi in spremenljivi, ko so pa šolarji stanovitnih učiteljev sami stanovitni in določni v svojem vedenju. Toraj naj učitelj vse popred dobro premišlja in pretuhta, potem pa naj ravná po umu in previdnosti določno in stanovitno in naj se ne dá po praznih mislih kmalo odverniti od storjenih sklepov. Nestanovitni so tudi popolno sužnji svojih nagnjenj in strasti, ter so danes vsi ostri in čemerni, vidijo vse černo in zoperno ter kaznujejo brez premisljivosti in milosti celo majhne reči, potem pa so zopet veseli, se smejaajo, vse napčnosti prezirajo itd. — Glejte žalostnih nasledkov!

12. **Razmišljenost in zamišljenost.** Učitelj mora med učenjem na šolarje dobro paziti, kaj delajo, ali poslušajo in se z učenjem pečajo, ali kaj drugega počno. Toraj naj se skerbno varuje razmišljen biti, da bi na vse drugo mislil, na učno tvarino pa ne in na otroke; pa tudi prezamišljen v ta predmet naj ne bo, ker tako tudi lahko pozablja šole. Res to pazenje nekoliko moti, zlasti pri branji; pa s palcem ali terdim papirjem lahko zaznamnuješ brane verstice, da jih hitro nahajaš o pogledu v berilo.

13. **Potrata časa.** Da je učitelj v šoli, še malo pomaga, ako otrok ne uči in k delu ne budi. Ravno tako le se pač dostikrat v šoli zlati čas trati in bresvestno zapravlja, ako se namreč učitelj ni dosti pripravil za šolo, da ne vé kaj ali kako razlagati, ali če snuje z učenci dolge pa prazne pogovore od popolno nepotrebnih reči; če se peča v šoli z drugimi rečmi n. p. branjem pisem, novin, pisanjem itd., ali sprejema gostove in se dolgo ž njimi pogovarja. To je velik pregrešek, ker se pri tacih razvadah mnogo časa ubije, da se otroci ne naučé nič, ko bi bili lahko marsikaj dobrega za dušo in telo si pridobivali. Tak učitelj se zelo pregreši zoper najsvetejšo dolžnost svojega stanú in zoper slovesno obljubo svojo; odgovor bo mogel dati Bogu za vse napake iz te zanikernosti izvirajoče.

Učitelji se morejo pogosto spraševati, ali imajo kako teh napak nad seboj, ter se jih za vselej prav skerbno ogibati.

Tri mesece na Jutrovem.

X.

(Ratisbon. Spreobrnjenje Teodora Ratisbona. Alfonsovo isobraževanje. Popotvanje na Jutrovo, pa obrnjenje v Rim. Oglodovanje mesta in cerkve „Ara Coeli.“ Pogovor z baronom Bussièras-om.)

Naj tedaj zdaj nekoliko več povem o Ratisbonu in njegovih dogodbah, ker sem unkrat obljubil. Izraelska deržina Ratisbonnes (Rejno, Ratisbona, Regensburg) prebiva že nekaj stoletij v Elzasu in je imela zlasti v Strasburgu imenitno tergovsko hišo, ki se je obilno pečala z denarstvom. Bila je bogata, sloveča pa tudi dobrotna. Izmed dveh bratov, ki sta bila na čelu te deržine, je bil eden brez otrok in v redu vélikega judovskega duhovstva; drugi je imel osem otrok, med kterimi sta bila tudi brata Teodor in Alfons, ki sta jedro v naši zgodbi. Starši so bili kmali umerli in bogati stric je prevzel skerb čez otroke svojega brata.

Alfons, rojen 1. majnika 1814 v Strasburgu, se je izobrazil v kraljevem vstavu svojega rojstnega mesta. L. 1825 pa se zgodi velik potrés v Ratisbonovi rodovini. Teodor, rojen 28. grud. 1802, učen in posebno izobražen mladenec, se je namreč dal kerstiti ter je prestopil v katoliško Cerkev. Soznanil se je bil namreč z učenjakom in modrijanom Botain-om, ki je bil ob tistem času učenik v Strasburgu, in nasledek je bil, da je judovsko zmoto sprevidil, Jezusa Kristusa iz temeljitega preiskovanja spoznal ter mu čast dal kakor resničnemu Odrašeniku svetá. Pripravljal se je potem na duhovski stan in 18. grud. 1830 je bil posvečen. Veliko in neutrudljivo je delal v prid sv. Cerkve v svojem domačem mestu, l. 1840 pa je šel v Pariz, kjer je zraven svojega duhovskega poklica tudi z učenostmi in pisanjem veliko se pečal. Spisal je po virih življenje slovečega sv. Bernarda in njegovega stoletja (Histoire de saint Bernard et de son Siècle), ktereга izviri in prestave imajo že več natisov. Bil je tudi eden glavnih predstojnikov bratovšine Marijnega presv. Serca za spreobračanje grešnikov v Parizu. To spreobrnjenje je bilo napravilo veliko zgledovanje pri vernih in pri nejevernih. Tukaj ni noben človek mogel samopridnosti natolcevati, napčnih namenov podtikati. Ni bilo vmés lahkomiselnosti, ne nepremišljenosti, ne nečimernosti in častiželjnosti. Skoz in skoz je bilo očitno, da mladi človek dela z resnim predvarkom in prepričanjem, s polnim spominom in edinim ozirom na svojo srečo v prihodnjem življenji. Teodor iz svojega spreobrnjenja ni le imel nobenega časnega dobička in prida, temveč na mnogotero stran zgubo, in čakalo ga je obilno vojske in zatajevanja. Zavoljo tega so se verni po pravici veselili, nejeverni pa osupnjeni in opllašeni niso vedili kaj reči. Teodor pa s svojim spreobrnjenjem in nadaljnim djanjem nič več in nič manj ni pokazal, kakor da je v resnici olikan in umen mlad človek, ki brez ozira na svet in posvetnost gre po poti, ki je prepričan, da ga bode k cilu pripeljala. Serce nas mora boleti, da veliko olikanih slovenskih mladenčev z naj lepšimi zmožnostmi nima enake bistre prevdarnosti ter ne vedó prevdariti modrih besedi: „Quidquid agis, prudenter agas, et respice finem!“ —

Človek! modro stori vsako delo;
Misli, kakošen bo kone imelo!

Alfons pa, zveršivši uke v kraljevem vstavu, je prestopil v nekako odgojiše, ki jih imenujejo penzionate. Naj imenitniših protestantov sinovi iz Elzasa in iz raznih nemških pokrajin se ondi izrejajo po pariškem okusu in kopitu za višji in omikano gospostvo. Velikrat pa se v tacih penzionatih mladini serce in duh malo oblažuje, vadijo se bolj tako imenovane spodobne šege in obnaše za svet; in mladi ljudje pridejo iz njih kakor vošeni možici, brez duha in brez serca, pa tudi brez zavednosti, da je treba še za kaj družega skerbeti, kakor za telo in za to, kar taisto želi in potrebuje.

Alfons Ratisbon vender je pozneje tudi v vedah tako napredval, da je postal doktor krasovednosti. Lotil se je potlej pravniške vede in dosegel je v Parizu pismo za pravdosrednika. Vender pa mu tega staná rodovina ni dopustila. Bil je ljubljencec stricu in vsi deržini, zlasti ker so upali, da jim bode Alfons iz njih vere odločenega Teodora bogato nadomestoval; torej so ga odmenili za bankino in menjavsko opravilo in za glavo cele hiše. Alfons se je temu vdal. Stric zato ljubljencu, da bi si ga še bolj prikupil, dovoli vsaktere kratkočase, veselice in vedrila: viditi ga je zdaj na konji, zdaj v kočiji, zdaj v družinah, pa spet na popotvanji, kakor se mu je zljubilo. Tergovstvo s presnimi številkami pa mladenča, ki je bil ves gibčnost in življenje in poln duha, vender le ni veselilo. Živel je torej več v Parizu kot v Strasburgu.

Ratisbon v svojem pravem bitji ni bil več jud, kakor postava tirja; vender pa si je vse prizadjal, da bi judom po duhovno in telesno v boljši stan pomagal; podpiral je očitne liste v prid judovstva, napravil celo lotorijo na Francoskem, ki je judom veliko nesla. Zraven tega je pa kristjanom škodoval, kjer koli je mogel. Še posebno sovražljiv pa je bil brez prenehanja zoper svojega brata Teodora. Tega in tacega počenjanja so bili Ratisbonci kaj veseli, in nezmerno se jim je s takim djanjem prikupoval.

Med tem takim se je Alfons bližal že 28. letu svojih dni na zemlji in čas je bil, da bi prišel do kake stanovitnosti. Bližnja zlahtnica, njegova prava sestričina, je bila tako po njegovem sercu, da se je l. 1841 z njo zaročil. Pohlevnost, dobrotna priserčnost in nežnost nedolžne zaročenke ga je silo srečnega in tako zadovoljnega storila, da se mu je poživljati začela celo vera na neumerjočnost in na Boga, k kateremu nikoli ni klical. Prešinovali so ga toliko bolj občutki srečne prihodnosti, ker tudi v krogu njegove deržine so ga odkritoserčno vsi ljubili in spoštovali — stric, bratje in sestre... Pogrešala se je le še ena sama reč pri Ratisbonu, da bi bil popolnoma srečen, namreč sladki mir z višave. Tega svetna ljubezen in blagernost ne more nadomestiti, in kjer ga ni, tam se odpira od časa do časa neizrečena praznота in dolgočasnost, bodi si priložno ali nepriložno. Tu ne pomagajo lepe in sladke besede, ne ples, ne naptitnice, ne sploh paša svojih počutkov in družine. To je občutil tudi Ratisbon, dasiravno še sam ni prav vedel, kaj mu je in česa mu manjka.

Ni se mudilo za ženitvanje, ker nevesta je bila še mlada. Alfons se je odmenil za razvedrilo še na Jutrovo popotvati, in povernivši se svatovšino obhajati. Sklenil je podati se čez Čivita-vekió, Neapelj in Palermo na Jutrovo, zlasti pa v Carigrad. Odrinil je 12. listopada 1841 in spomladi se je mislil verniti. V jezi do brata Teodora in do katoliške Cerkve ni hotel ne v Rim iti, ne na kako rimsko cesto stopiti.

Med tem pa je že 14 dni, kar daje Teodor Ratisbon moliti v kapeli matere bratovšine presv. Marijnega serca „za mladega Izraelca, ki se je odmenil popotvati na Italijansko in na Jutrovo.“ To je ravno poprej omenjena bratovšina presv. in neomadežanega Marijnega serca, ki jo je bil vstanovil 3. grud. 1836 rajni tajmošter Dufliche-Desgenettes v cerkvi Marije D. Zmagovavke za spreobračanje grešnikov, prihodnje leto 22. prosenca pa pričel. Razširila se je potem po vsem svetu in neštevilne so prečudne spreobrnjenja, ki so se zgodile na priporočevanje v Marijno serce.

Alfons pride v Neapelj, ogleda mesto in mnogotere reči v svoj dnevnik zapisuje. Posebno černo je opisoval duhovne, ktere je iz serca čertil. V poznejem pisanji pravi: „O kakošne preklinjevanja sem pisal v svoj zapisnik! Omenim to le zato, da pojasnim, kako čern je bil takrat moj duh.“ — Ko opravi v Neapeljnu svoje pota, hoče kar naravnost čez Malto v Carigrad popotvati. S tem namenom gre neko jutro iz gostilnice zapisat se na parobrod v Palermo. Na poti pa — se mu obudi hrepenenje po Rimu. Težko kdaj bom v Rim prišel, ako zdaj ne grem, si misli. Zamaknjen v te misli stopi v pisarnico, ki pa ni bila za parobrod, ampak za pošto. Zapiše se tedaj za v Rim, in tri dni pozneje, 2. prosenca 1842, je že v večnem mestu. Imel pa je za terdno sklenjeno, da se bo le malo časa tam mudil, ker v 15 dnéh mora zopet v Neapeljnu biti.

Zadel je skupaj Ratisbon tukaj s prijatlom mladih dni, z baronom Gustavom Bussières-om, s katerim je od mladih lét skupaj živel in bil z njim v ravno tistem pensionatu. Bussières je bil vzgan protestant, je govor večkrat na vero obračal ter iskal Ratisbona za prote-

stanstvo pridobiti. Ratisbon pa mu je odvrčeval le z zabavljicami zoper keršanstvo. Vender je djal, ko bi kdaj svojo vero menjal, bi se k protestanstvu obrnil in ne h katoličanstvu. Bil pa je ta pogovor le poverhen in za šalo, brez kake reznosti.

Nato gleda Ratisbon podertine, cerkve, starinstvo, umetnije itd. ter iše urno urno dokončati ogled mesta, v katero ni prišel toliko iz radovednosti, kolikor iz nekakega znotranjega gnanja, ki sam ni vedil, od kod in zakaj je. Potem gre na pošto in se zapiše za voz, ki je imel iti od sabote do ponedeljka (16. do 17. pros.) po noči v Neapelj. Od ondod hoče zdajci podati se na Jutrovo. Poslovit se gre torej še s protestanškim prijateljom Gustavom žl. Bussières-om. Ker ga pa domá ne najde, hoče oddati listek zanj njegovemu bratu Teodoru Bussières-u, zetu francoskega ministra Human-a iz Strasburga. Ravno ta pa je bil poseben prijatelj njegovega lastnega brata, duhovna Teodor Ratisbona. Baron Teodor Bussières je bil iz protestanstva prestopil v katoliško Cerkev, znan kakor pisavec; od njega ravno je naznaniilo, iz katerega izvira pričujoči posnetek o Alfonsovem spreobrnjenju. Pri tem tedaj je hotel listek za Gustava B. oddati, in sicer strežaju pri vratih. Previdnost Božja pa je naklonila, da ga strežaj kar v sobo pelje s pristavkom, da je baron že sam domá. Alfonsa nejevolja lomi, ko notri gre. Bussières sicer merzlega brata svojega prijatla vender prav prijazno sprejme. Pogovor se začne, kakor navadno, s tem, kaj je novinec v Rimu vidil in kako mu je dopadlo? Ratisbon je o vsem, kar je vidil, govoril prav merzlo, pristavil pa je: „Nekaj posebnega se mi je primerilo. Ko sem prišel v cerkev Ara Coeli (ki je frančiškanska), sem bil neprevidoma ves pretresen, in ne da bi si bil mogel razlagati, od kod je to! Skazovavec, ki me je vodil, in moje ginjenje spazil, me je prašal, kaj se mi je zgodilo in če hočem oditi? in pravil mi je pozneje, da je večkrat priča bil, ko so bili tujci ondí enako pretreseni.“ — Baron si je mislil pri teh besedah: „Ti boš naš!“ Alfons pa, ki je morebiti baronu misli iz oči bral, je precej in pa za terdno pristavil, da ta presunljivej je bil sploh pobožen, nikakor pa ne keršansk. Teodora je neki skriven nagib budil ter je govor dalje snoval in iskal Alfonsa katoliške resnice prepričati; toda Alfons prijazno miluje njegovo lahkovernost in odgovori: „Jud sem rojen jud, jud bom umerl.“ (Konec X. oddelka nasl.)

Ogled po Slovenskem in dopisi.

Iz Ljubljane. Nabirke za jugoslovensko vseučiliše v Zagrebu dosti dobro napredvajo po Hervaškem. Zagrebski kardinal prvostolnik so darovali 10.000 gld. s pristavkom, da neugodne okolišine jih zadržujejo, da ne morejo toliko darovati, kolikor želé. — Tudi ljubljanski Šokoli napravljajo zbirke za to slovansko napravo. Bog daj srečo in blagoslov, da naprava, ki z lastnim slovanskim potom vstaja, bi bila tudi resnično slovanskemu narodu v duhovno povzdigo in pravo oliko!

— V četrtek ob 10 dopoldne je bila v stolni cerkvi slovesna sv. maša za ranjkim g. Iv. Nečáskom. Imeli so jo preč. gosp. stolni dekan J. Zl. Pogačar; vprična verna množica, gg. bogoslovci, gimnaz. gg. profesorji in učenci itd. je očitno kazala, v kako hvalnem spominu je nekdanji ravnatelj naše gimnazije v Ljubljani še vedno. Rojen je bil 5. sept. 1813 na Češkem, in prevzel je bil vodstvo ljublj. gimnazije 1852, katero je vodil do l. 1862 tako modro in ljubeznjivo, da so mu učenci pri slovesu v znamenje serčne hvaležnosti in resničnega spoštovanja podarili „Veneč“ sprelepih pesmic, ki so jih sami v kratkem v ta namen bili zlo-

žili. O tem je Danica govorila l. 1862 v 7 listu. Ondí je tudi ponatisnjeno hvalno spričalo, katero so mu bili podali učenci na čelu omenjenega venca, iz katerega se vidi, kako mili oče jim je bil z besedo in djanjem, vnet za Boga, cesarja in slovenski narod. Kar je slovensčina pridobila v naših srednjih šolah, je pridobila večidel po neutrudnem iskrenem prizadevanjem ranjk. g. Nečásk a. Upamo, da bomo mogli pozneje kaj povedati še o njem in njegovih zaslugah; o smerti njegovi pa gl. dopis iz Prage v današnjem listu.

— Kako so dopisniki nekega kalupa večí del „instruirani“ o cerkvenih zadevah, kaže dopis v „Politiki“ 12. listop., ki pravi: „Na posestvu grofinje Smedniške, eno uro (!) od tukaj, je ena (!) jezuitovska misijonska pridiga v kranjskem (!) jeziku. Zdi se, da si red pod brambo (!) té gospé hoče položimo na Kranjskem zemlje pridobiti ...“ Ali se čemo smejati ali jokati k takemu čenčanju, ki ima toliko smešnost in laži, kolikor besedi?

— Misijon v Smedniku, kakor od vsih strani slišimo, se je kaj dobro obnesel. Veliko serc je težko pogrešani mir zadobilo; po 26 spovednikov je zadnje dni spovedovalo; govori in nauki so bili nad vso hvalo. Mil. knez in škof sami so s čez uro dolgim govorom misijon sklenili. — Dobili smo ravnokar popis misijona, katerega bode Danica prihodnjič jela naznanovati.

— Deželni zbor pod novim deželnim glavarjem in predsednikom pl. gosp. Drag. Vurc bahom (ker se je bar. Codelli obojemu odpovedal) ima polno opravil in domoljubi poslanci se prav moško obnašajo; domača beseda dobiva zmiraj več veljave. Podpredsednik je dr. Zupan. V 4. seji 28. u. m. se je poslanec Golob poslanstvu odpovedal! Na versti je bila potlej deželna sirótnica, ki se ima napraviti. Deželni odbor je svetoval, da naj bo naprava za vso deželo; vlada je obljubila hranjeni denar izročiti; svitli cesar naj se naprosi, da del kakega srečkanja (loterije) v njen prid oberne, ker premoženje je zdaj še premajhno. Ženski del sirótnice, želi odbor, naj bi se izročil kakemu redu, naj raji gospém Ursulinaricam; naprava za slepe in gluhotuce naj se loči od splošnje sirótnice, ker taki potrebujejo vse drugačnejše vodbe. Več gg. poslancev, sokolci in drugi so bili šli na Zrinjevanje v Zagreb od 24—26., o česar slovesnosti in prijazni sprejemi veliko pripovedujejo; torej so bile zborne seje do 28. listopada odložene.

— „Lire Sionske“ 11. list nam je donesla te dni pošta iz Prage. Obsega ta list te-le pesmi in napeve: Sveta maša (Pred Bogom); Vsi svetniki (Oh odprite se nebesa. Pot.); Vernih duš dan (O grešnik, grešnik. Fr. Marn.); Zahvaljena nedelja (Iz serca hvaležnega. Marn.); Bogu (Bog stvarnik moj. Marn.); Sveti Cecilii (Se mar razlega. Marn.). V opombi pravi gosp. Gerbec, ker so okolišine nanesle, da je „Lira“ kasnila delj kot je kdo mislil, bodo zdaj nasledvali zakasnjeni zvezki hitrejši ko bo mogoče.

— Novojoški katol. list to-le piše: „Iz Baltimore je prišlo veselo naznaniilo, da prečast. škot Frid. Baraga so se toliko ozdravili, da so se mogli v svojo škotijo poverniti.“ — Te besede pričajo, da so bili naš visokočast. rojak v Baltimori o cerkvenem zboru zboleli. Bog ohrani to predrago življenje!

— Gospodinja, ki pridno in vestno skerbi za šolarje in študente, katere ji starši zročé, je tudi velik dar Božji in bolj vredna spominka kot marsikdo, katerim jih ljudje stavijo. Taka je bila Marija Jagrovka, po domače Zidarica, ktera je umerla 22. u. m. Skoz veliko lét je jemala študente v skerb in je prelepo zanj skerbela, da niso postali razuzdani in nesrečni; pa tudi radi so jo ubogali, ker je bila prav dobrega

serca in brez samopridnosti. Pravijo, da je deset duhovnov, kateri so bili pri nji v stanovanji. Gotovo se je bodo hvaležno pri altarji spominjali oni, pa tudi drugi njeni študenti v kakoršnih kolj poštenih službah; zato jim Danica njeno smert naznanja in ta spominek postavlja z vošilom:

Večni mir naj vživa mati Zidarica,
Ki je vestna bla študentov oskerbnica!

Iz Kamnika. β . Bridka zguba nas je zadela. Zgubili smo čast. o. Rajmunda Marenčiča, ki so po dolgem bolehanji 20. nov. 58 let stari v Gospodu zaspali. Rojeni v Kranji so si po dokončanih latinskih šolah zvolili samostansko življenje, dostali novicijat v Nazaretu, cer delali v svojem tihem stanu v Gorici, v Ljubljani in v Kamniku, in se posebno gorečega skazali pri tukajšni glavni šoli. Znano je, da so radi obdelovali vinograd Gospodov, in hrepneli po zveličanji duš; ker, da si tudi so že nad 2 leti bolehali — mertud namreč jih je bil pred dvema letoma zadel, in se lani ponovil — so vendar v kljub svoji bolehnosti zmiraj radi delali, še celó dan smerti so sv. mašo darovali in spovedovali. Na večer 20. dne nov. jim nek duhoven pripoveduje žalostno smert č. g. Ignacija Peca, in v milovanji se tudi njim mertud v tretjič poverne in v malo trenutkih so izdihnil dušo. Prijazni z vsakim, veselega serca v pošteni družnji, mož brez predsodkov do ljudi in slehernemu dober svetovavec, kdor jih je za to prosil, so si pridobili ljubezen vseh, kateri so z njimi kaj opraviti imeli. Ljubezen se jim je vidno povračevala, ker pri pogrebu 22. nov. popoldne jih je veliko ljudi spremljalo na kraj mirú. Ker na zemlji niso iskali svoje sreče in ne plačila za svoj trud, upamo, da jim Bog obilno plačuje njih zasluženja. Kličemo ti toraj, častiti oče: Počivaj v miru in večna luč naj ti sveti, dokler se ne vidimo vsi skup v bolji deželi!

Iz Kranja. V svojem in svojih sester imenu se serčno zahvalujem vsem, ki so mojega nepozabljivega brata o. Rajmunda spremljali na pokopališe.

Janez Marenčič.

Iz Šmartnega pri Kranji smo ravnokar dobili ginljiv dopis o žalostnem pogorišju in serčno prošnjo revežem za pomoč; za kar tudi „Danica“ precej prosi, ker sila je velika. Spis prihodnjic.

V Mehovem 20. listopada. Danes sem s serčno radostjo sprejel 19 gold. 50 kr., ktere ste nabrali za moje nesrečne farmane, od nemile toče zadete. Serčno hvalo torej ginljivo naznanim vsem usmiljenim dobrotnikom v imenu svojih revežev. Bog naj vsem stoterno poverne. — Pri naših Podgorcih bo letos terda za živež, ker v dveh vaséh okoli 60 hiš ni nič jejde (ajde) dobilo.

Jož. Orešnik.

Iz Maribora. † (V zadevi Slomšekovega spominka. — Čudni duh svobodonjakov. — Zdaj vemo pravi namen narodnih šol.) Leto se bliža koncu in tudi pobiranje denarja za „Slomščekov“ spominek se skončava. Vspeh nabiranja se smé prav dober imenovati, kajti nabralo se bode do konec leta okoli 3000 gold. Prav veselo je in znamenje slovenske vzajemnosti, da so se Slovenci tudi zunaj Štajerske povsod, in posebno še po Kranjskem, pri darovanji tako verlo obnesli. Živi naj med nami duh Slomščekov, ter nas naj krepča v sedanjem ravnopravnosti národni pri Slovencih toliko nemilem času! — Ne moremo pa zamolčati resnice, da bi se bilo pri nas na Štajerskem lahko več nabralo, pri nas, pravimo, ki smo rojaki Slomščku, nekđaj ovčice njegove, mnogi tudi njegovi učenci in — še kaj več! Pa, kar še ni, še pa morebiti bode ob dragi priliki, ko se bode še v drugic poterkalo na dveri domoljubnih in hvaležnih Slovencev štajarskih, kajti treba bode v ta namen še kacih 2000 goldinarjev. —

Imel je odbor 17. listopada sejo, v kateri se je pogovarjalo, kako ukreniti, da tudi Mariborčani vložijo vsaj kamenček v spominek Slomščekov, ker bi vendar le prežalostno bilo, ko nebi mestjani razun verlih udov čitalničnih, ki so se prav lepo skazali, potem v. č. duhovščine in gg. bogoslovcev, ničesar ne storili. Določilo se je, da se odbor oberne do tukajšnjega kat. društva mestnih gospá, ktereга je pokojni Anton Martin ustanovil, in katero naj bolje vé, kateri so častivci in prijatelji Slomščekovi. Z veseljem naznanjamo, da je ta prošnja radostno sprejeta in se toraj pobiranje začinja.

Mesca prosinca pa bode, kakor se hoče o pravem času po novinah razglasiti, véliki zbor, v ktereга se bodo povabili tudi vnarnji odborniki, da se sklene, kakov spominek in kje se naj postavi. Že zdaj pa smemo občinstvu naznaniti, da so načerti za spominek, ki nam jih je tukajšnji inženir gospod. J. iz Gradca priskerbel, tako lepi, velikanski in dostojni, da bode, naj se zbor odloči za enega ali drugega, vsak prevažnemu namenu popolno primeren. —

Čujemo dan na dan in od vseh strani krič, da je olike, olike potreba. Tega ne tajimo; pa žalostno je, da kulturonosci danešnji veči del le eno oliko hočejo: oliko brez živega keršanstva, oliko malokeršansko malo pagansko. Tudi v „nemškem Marburgi“ se neki poseben strah plazi. Hotele so namreč tukajšne šolske sestre dekliaško šolo s četirimi razredi ustanoviti, ter so se v tej reči do višje oblasti v Gradcu obernile. Ta pa poprašá namestovavstvo mestno zastran potrebe te šole, in — odločilo se je, da iz tega ne bode nič, čeravno niso šolske sestre ne beliča zahtevale od mestnega odbora! Zakaj se mestni odbor boji šolskih sester? Bi ne mara njih hčerke preveč keršansko učile? Pa saj ne, da bi se gospodje bali bolj luči kot teme? Ali pa mar niso k temu sposobne šolske sestre? Šolske sestre so odmenjene ravno za izobrazovanje ženske mladosti, se prav skerbno pripravljajo za ta poklic, tudi dostojé poskušnje, kakor vsak drugi učitelj, odpravljajo svoje dolžnosti ne zavolj plačila, temveč vsled svojega višega poklica, v katerem se tudi same neprestano doveršujejo, za kar tudi pripomočkov imajo kakor malokteri svetni učitelj. In vedner pri vsem tem se jim ne zdijo pripravne za mestne dekliaške šole? Maribor hoče biti bolj olikan od Prusov in svobodomiselniji od zveznih ameriškanskih držav. Preustrojili so letos sami dekliaško šolo s četirimi razredi, v katero so postavili posvetne učitelje, ki si jih je odbral mestni odbor. Po stari navadi in ex officio se sicer tudi tukaj uči keršanski nauk po 2 uri na teden; ali poglavitna reč pri šoli je, da veje povsod, kar se uči, keršanski duh. Koliko ga bode tukaj, ne vemo in tudi nočemo soditi; to pa skušnja uči, da otroci ravno po mestnih šolah, in tudi še po drugod, dostikrat zgube keršanskega, pobožnega duhá, ker ga učiteljem samim dostikrat pomanjkuje. — Zatorej so pokojnemu knezoškofu Slomščku sveti Oče Pij IX, ko sta se v Rimu pogovarjala o tukajšnih prikaznih katoliškega življenja, tako živo priporočili vstanovitev samostana nunskega za odgojenje ženske mladosti. Tudi v tej reči je poglavar sv. cerkve učenik in dobri otroci ga poslušajo. — Slednjic še nekaj, da svet spozna, kaj da je prav za prav namen národnih šol. — V neki fari se je nova šola postavila in tamošnji mož, ki kmetom pamet meša, je bil v prošnji do deželnega poglavarstva v Gradcu kot pogodbo, pod katero se hoče učitelj iz srenjske denarnice plačevati, postavil: da se ima v tej šoli za naprej le nemško učiti. Po stari ljubi navadi, namesto na postavo ga zaverniti, ki že tako Slovcem pravice v šolah le s plitvo posodico meri, se je vendar zopet v odpisu vladinem po vzrokih te tirjatve poprašalo. In dokaz je berž najden. Oni nasprotnik

pokliče šolskega otroka pred se in mu dá čitati — nemško postavo, češ, da naj pové, kaj postava veléva. Otrok ubogi tega, se vé, povedati ne more; in to je dokaz, da je tam nemške šole potreba! — Tedaj bratje, zdaj veste, pri čem da ste: narodna šola pri štajarskih Slovencih je — pravdoslovje! —

Iz Prage posnamemo iz prijateljskega lista od 26. nov. to-le: Ravno, ko Ti to pišem, Vam nese telegraf prežalostno sporočilo o smerti sploh spoštovanega in ljubljenelega gospoda Nečáska. Nisem Ti pisal za to nič prej o tem — da je bolan — je sporočil H—, ker so doktorji pravili, da v nedeljo t. j. véčera se bo za gotovo vedilo, kako se bo izšlo; čakal sem torej, da bi mogel povedati kaj gotovega. Bolan je bil 16 dni. Bolezen je bila ravno tista kakor lani (pljučnica) in lotila se ga je ravno tisti mesec, le ene dni prej, kakor lani. Minuli torek je bila že tako huda, da se je dal še ta dan previditi in koj potem je tudi vzel od svojih slovó. V sredo in četrtek mu je bilo prav hudo, pa le v gotovih trenutkih. Sicer pa je bil pri popolnoma zavedenosti, je jedel, govoril o različnih rečéh, si dal kaj brati itd. V petek mu je bilo veliko bolje, in vsacega kdor ga je vidil, je napolnilo veselo upanje. Stareji hči Jovana in mož njen, ki sta bila prišla v Prago, sta v saboto, ker je bilo viditi, da mu odlega, spet odšla v Sobotko. Ravno tako je bilo tudi véčera, in sorodnik njegov, pri katerem stanujem, je bil sinoč do devetih pri njem in pridši domú je pravil, kako je že okreval in kako veseli da so bili vsi. Karel ni šel ves čas bolezní v šolo, samo danes so mu rekli, da naj gre, ker se že niso nič véč bali za njegovo življenje — in ko je prišel iz šole domú, našel je očeta mertvega. Proti enajstim gre gospa v kuhinjo po juhe; ko jo prinese in mu hoče dati, vidi — da umira. V malo trenutkih — in duša njegova se je ločila od telesa. Umerl je ob 3/4 na 11 dopoldne v pondeljek 26. nov. Žalost zaostalih je nepopisljiva, kar Ti je lahko verjeti, tem bolj, ker si poznal Nečáska in rodovino njegovo.

Govoril sem jaz letos samo enkrat ž njim, ko sem se mu bil šel poklonit. Bil sem pri njem v kanceliji, izročil sem mu Tvoje pismo, in ker je imel ravno čas, je govoril prav dolgo z menoj. Zlasti pa me je izpraševal o ljubljanski gimnaziji, o njenem sedanjem gosp. ravnatelju, koliko je že slovenskega v šolah itd. — in rekel je, da bo v malo letih drugač, da smo le enkrat začeli bojevati se za to, in razkladal mi je pri tej priložnosti zgodovino svoje gimnazije, kako se je tam vpeljala češčina, kolike so bile ovire in kako se je naposled vendar le vpeljala. Rekel je, da je popolnoma zdrav in da upa, da ne bo take bolezní véč, kakor je bila lanske leto. Bogu bodi potoženo, — prišla je bolezen še hujši in za njo — smert! Pogreb bo menda v sredo. R. I. P.

Kaj je kej novega po širokem svetu?

Mož, ki je znal svoje dni dobro „norce briti,“ pa tudi tehtne „resnice drobiti,“ pripoveduje o zmešanem butecu čudno reč. Za terdno je namreč revež mislil, da ima težko nalogo: živega hudirja briti. Tožil je torej, da se mu britev nikoli tako ne oškerbini, kot kadar mora peklenškega poštalenca briti in čediti, ki se mu prikaže v pobobi černe svinje.

Enaki brivci buteci se ne pogrešajo tudi dan danes na svetu; toda ti hočejo peklenšku in njegovi bradi prizanesti ter prav kosmatega posaditi za mizo, izpolbirati z zemlje pa se pehajo vse, kar je njih očancu satanu nasprotnega in neljubega. Odbriti katoliške redove, katoliške naprave, katoliške šole, katoliške časnike, katoliške načela in misli izmed ljudstva, katoliško politiko, katoliško vero in poslednjič — zveličanje. To je njih

cil in konec. Samo enega ne pomislijo, namreč: da si pri tem delu vse drugač sami sebi britev skerhajo. kakor uni, ki je imel briti živega „Bog nas vari.“

Laški „radikalni“ listi sami so jeli tožiti, da že štiri leta, kar so duhovskim redovom šole v Sicilii vzeli in muhe spodili, se od ondod naznanja le od postreljanja, od tolovajev, potepuhov itd. itd.; nobenega naznanila pa ni od tam „o napredvanji šol“ in družih koristnih napravah. Ali se ne razodevajo tedaj že zdaj škerbine na italijanski britvi? Kaj pa še le bo? Ravno se bere, da tudi v Benedkah se blezo mnogi za ušesi češejo, da so po laški „svobodi“ roke stegovali. Kajti sto in sto gerdivnih plakatov in veliko rogovilskih spisov zoper kralja so une dni po zidovih nabitih našli, ki pravijo, da bi jim doželeni Emanuel kožo z života potegnili, ko bi ne bila prirašena.

Italijanskim mavtarskim svečnjakom, ki redove preganjajo, sekundirajo mnogi tudi v Avstrii. To pričajo dogodbe na Dunaju, v Pragi, v Terstu, in celo v „nemškem Mariboru“ (gl. današnji dop.), pa še veliko drugzega, kar je znano in bi bilo odveč ponavljati. Sploh slabo znamenje je pehanje sem ter tje, da bi se šola delj ko je moč od cerkve odmaknila. Bati se je, da tudi samoupravnost utegne v tem marsikaj pokaziti, ako se katoliško občinstvo ne zdrami, da bi si povsod éversto katoliške može za zastopnike ali namestovavce volilo.

Učeni Francoz „de Maistre“ zastran izreje človeštva silo tehtne besede govori: „Poslednje stoletje so se bili ljudje kaj hudo goljufali. Mislili so, da je izobraženje v učenosti že olika, akoravno je le naj manj važen del taiste, ki ima le tedaj veljavnost, ako je zastavljen na pravno izobrazovanje! ... Kaj pa so odveč modri francoski brivci storili? — „Vse vse zmožnosti mladine so le na samo vedo ali učenost obračali, — iz navednosti (čednosti) so pa le nekako primés ali prikuho naredili, — nekako reč za zunanjo spodobnost,“ pravi de Maistre. In kaj je bil nasledek? „Ta v prekuc jezuitov sprejeta sistema je v manj kot tridesetih letih strahoviti rod zredila, kateri je oltarje razdjalin francoskega kralja umoril.“*) — Znano je, da so oo. jezuiti kakor naj zvestejši sinovi sv. Cerkve, tako tudi naj boljši prijatli vladarjev in podporniki tronov. V tem je vzrok, da jih trajmavrarji preganjajo: — se vé da tudi velikrat iz nevošljivosti in strahu pred njih učenostjo, pa iz nevednosti in krivih misel, ker slepi plešejo kakor jim drugi gosljajo.

Zastran vpliva cerkve do nauk in šolskega omikovanja govori omenjeni razumni mož tako-le: „Vsi narodi na zemlji so iz tistega nagiba, ki nikoli ne zmoti, izrejo mladine vselej duhovnom izročevali; in pa to so ni godilo le samo v keršanskih vekih. Vse ljudstva se bile v tem enake misli; nekteri v sinji nekdanjosti so celo menili, da učenost je izločljivo reč le samih duhovnov. To vesoljno soglasje je vredno imenitnega ozira: zakaj nikoli noben človek ni brez kazni kljuboval zdravi pameti, kadar je splošnje govorila.“ Take tehtne besede imajo pač kaj véč v sebi, kakor pa neslano kremljevanje v dunajskem srenjskem odboru.

Brivci poslednji čas tudi prav radi Avstrii očitajo „katoliško politiko,“ pa da je od tod vsa njena nesreča, pobitje pri Kraljevem gradu, in kdo vé, kaj še drugzega! To hudobno natolcovanje ima potuhnjeni namen: vladarja in vlado terorizirati ali strašiti, da naj bi se vsa njena politika pojudila, poprotestancila itd., samo katoličanstvu naj bi se čisto odpovedala in pravice katoliške Cerkve, kolikor je nar bolj moč, vse zaterla. Na uno hinavsko ovajanje pa odgovarja „Volkstnd.“: „Av-

*) Gl. Fünf Briefe des Gr. J. de Maistre an den Gr. v. Rasumovski über den öffentl. Unterricht etc. Regensburg 1866, str. 5. 6.

stria ima v resnici katoliško cesarsko hišo in nekatere verne katoličane med državniki. Katoliške politike pa njeni najboljši prijatli v nji ne morejo najti. Prusi se ustijo, kako da je z dobitvo vojske tudi protestanstvo silovito zmago doseglo zoper katoliško vero. Zastran Avstrije pa „Histor.-polit. Blätter“ dokazujejo: ako bi bila Avstrija premagala v pruski vojski, da bi se tudi v tem primérljeju zmaga ne bila obračala katoličanstvu v prid. Tega prav čisto ne moremo verjeti; saj na Rim bi bila zmaga imela zaupljivo dober vpliv. Gotovo pa je, da zanemarjanje katoliške politike nikakor ni napredvanje. To kaže premedena Prusija, ki zopet pišejo, da se nekako katoliški politiki približuje; tega pa gotovo ne v svojo škodo. Avstrija naj bi gledala, da je Prusija tudi v tem ne prehití. Dopisnik iz Rima je undan že celo to omenil: Ako je hohenzollernska deržina protestanška, se iz tega ne izhaja, da bi móglá zmiraj taka ostati.

S Poljskega pripoveduje bernski „Hlas“ kaj posebne reči. Helmski škof gerško-katoliški milgsp. Kalinski je postal pravi mučenec. 68letnega staréka je nezdušni razkolnik v pregnanstvo gnal do Vjatke, kjer je spričevavca sv. vere mertud zadel in njegovemu terpljenju konec storil. — Dalje piše, kakošne misijone Rusi imajo v Litvi, da objokovanja vredne katoličane v razkolništvo zapeljujejo. Ta „pravoslavni misijon“ ima popa Chovanskega in protestanskega vradnika Tatara Jakubovskega. Ta misijon gre od mesta do mesta; pridša v kako vas zbereta prebivavce v gostilnico, kjer jih najpred napajata, nato se začne objemanje, ktereга se tudi pop vdeležuje. Potem se govori k ljudstvu po takem-le kopitu: „Vera ti je vera! tako tudi vera pravoslavna (razkolniško-ruska); vender pa car hoče, da bi vsi bili pravoslavni; iz ljubezni do cara ste dolžni tudi vi sprejeti pravoslavno vero.“ In zdajci začne pop birmanje zapisujoč pričujoče v zapisnik pravoslavnih. Kdor se brani, ga kar na mestu bijejo ali v ječo vlečejo, kjer je nekoliko mesecev zapert ob kruhu in vodi. Polozow v Vilni enako misionari za to preverlo pravoslavnost in laže ljudém, da ta vera je najgorši, in pa tako, da tudi v Francii in v Anglii se pripravljajo jo sprejeti ter ji že v obeh zemljah cerkve zidajo. Kdor ne stori po njegovi volji, ga v pravdo zavozlá in odpravlja globoko v Rusko. Rimski Neroni niso mogli zatreti rimske Cerkve, je menda tudi Rusi ne bodó, če še tako divjajo!

Iz Petrograda amerikskega dopis v novojoški „Kztg.“ se dobro podá v premislik mnogim avstrijskim minihóžercem. Dopisnik pravi, da je undan doživel spomina vreden primérljev v ječi Jefferson-a Davis-a ter tako-le nadaljuje: Bilo je o priliki, ko je najmlajše dete (Davisovo) prišlo v znotranjo kočó in se spenjalo v naročje svojega očeta, ki je ravno na sofi slonel; tedaj je Davisova žena spregovorila nekatere besede o svojih družih otrocih, zlasti unih, ki so v Kanadi (v katoliški napravi). Anglikanski (protestanški) škof Green nato pristavi, da bi se ne bil prederznil te reči sprožiti, ker je pa gospa Davisova sama to storila, meni da je dolžan naznaniti, da po njegovi misli ni prav pametno storila, da je otroke v odrejo samostanu izročila. Gospá Davisova pa je odgovorila: „Bila sem v Georgii in nisem nič denara imela. Nobena naprava moje lastne vere ni sprejela mojih ubožnih otrok v nauk. Nekega dne me obisejo tri usmiljene sestre in dale so mi pet zlatih dolarjev, ves denar, ki so ga premogle. V prvo so me silile denar sprejeti, pa ga nisem vzela. Potem so se ponudile, da hočejo moje otroke v svojo šolo v bližnji Savani sprejeti, kjer morejo poletni čas zložno preživeti. Nato pride enaka ponudba iz samostanske šole v Ka-

nadi, katero sem bila voljna sprejeti, ako bi privoljenje k temu prejela od vlade, katero se je dalo pa le z veliko pritežnostjo doseči. Ako ravno ne želim, da bi bili moji otroci katoliški, je rekla Davisovka dalje, vender iz serca želim, da bi bili tako lepo izrejeni in keršanski misel, kakor imamo lepe zglede med udi rimokatoliške cerkve. Tudi ljudje, kateri so me v svoji britkosti podpirali, so udje te slavne cerkve, in nikoli ne bom opustila jim zato hvaležna biti.

Vabljenaje Najsvetejšega

v presvetem sakramentu.

„Pridi duša ljubeznjiva!“
Tvoj Zveličar te poziva
V sakramentu svetemu.
Pridi miljena nevesta!
Bodi vedno vdana, zvesta,
Meni svojmu Ženinu,
Ter v ljubezni se ognjeni
Z mano skleni! —

Premišl'ni ljubezen mojo,
Koljka je za srečo tvojo;
Kaj vse storil sem za té! —
Pustil v raju krono slave,
V solzne sem prišel nižave,
Pa v rešenje tvoje le.
Da bi ti se ne zgubila,
Duša mila!

Tri in trideset let trudil
Sem se zate, — nič zamudil
St'riti, da me ljubiš zdaj;
Ojstro si življenje zvolil,
Sem učil, se postil, molil,
Ljuba duša, — veš za kaj?
Da b' ljubezni te prepričal
In zveličal. —

Ti ljubezen prav odkriti,
Hotel sem še več storiti;
Pot kervavi sem potil;
Terpel zate preneznane
Oh skeleče smertne raue
In na križi se daril,
Da bi te, o duša! — večno
Storil srečno!

Al ljubezni ni vgasila
Mi do tebe smertna sila,
Jaz tvoj Ženin še živim!
Tu v skrivnosti prečastiti
Moreš z mano se skleniti;
Tu se vsega ti darim —
Ak ljubeča — se ponižáš,
Se mi bližáš.

Pridi torej, ljubeznjiva!
Glej, iz mene se ti zliva
Milosti neskončnih vir;
Pridi, miljena nevesta!
Vživaj me do smerti zvesta,
Da te peljem v večni mir!
Na nebesko ženitvanje,
V rajsko stanje. —

Fr. Silvester.

Pogovor med dušo in životom.

Život.

Kdor le tebe, moja duša,
Zmiraj vboga in poslušaj,
Cvét življenja si je vzél,
Nikdar ni zarés vesel.

Duša.

O tovarš moj, to je zmota!
Sreče ni zvun moj'ga pota;
Strasti streči grenk je up,
Gréh že sam je smertni strup!

Život.

Če je taka, skup terpiva,
Proti nébu jo voziva;
Hlajši ogenj je takraj,
Kakor tamkej vekomaj.

Život.

Ni res. ni res, o sestrice!
Ti preterda si sodnica;
Le zapri se v temni kot,
Jaz bom hodil svojo pot!

Duša.

Modrovanje to je slabo, —
Nikdar ne potegnem s tabo:
Če ti všeč ni moja pot,
Górel v peklú boš, škerjót! —

S—v.

Duhovske spremembe.

V lavantinski škofii Prestavljeni so častiti gg. kaplani: Janko Cocaj v Šoštanj; Jož. Horvat za duh. pomočnika v Kebel; Jan. Stipar za II. k sv. Križu pri Ljutomeru. — Začasno onemogla: g. Goličnik, kapl. pri sv. Emi, in Šim. Pihler v Framu; k sv. Emi pride g. Jož. Mastén, v Fram pa g. Jož. Kumaj. — Prestavljeni so na dalje: g. Geršak, do sedaj v pokoju, v Konjice; g. Jan. Novak za oskerbnika novo vstanovljene ekspoziture v tergu na Planini; g. Jož. Turin za mestnega kaplana v Brežce.